

Sygn. akt I ACa 690/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 kwietnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Anna Bohdziewicz
Sędziowie :	SA Tomasz Ślęzak (spr.) SO del. Katarzyna Żymelka
Protokolant :	Barbara Białożył

po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 2019 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa P. S.

przeciwko Skarbowi Państwa-Prezesowi Sądu Okręgowego w (...)
i Prezesowi Sądu Rejonowego w B.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 28 marca 2018 r., sygn. akt II C 745/16,

- 1) odrzuca apelację w zakresie, w jakim dotyczy kosztów nieopłaconej pomocy prawnej (punkt 3. zaskarżonego wyroku);
- 2) oddala apelację w pozostałej części;
- 3) nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego;
- 4) przyznaje od Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Katowicach na rzecz adwokata P. K. 6 642 (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa) złote, w tym 1 242 (tysiąc dwieście czterdzieści dwa) złote podatku od towarów i usług, z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSO del. Katarzyna Żymelka	SSA Anna Bohdziewicz	SSA Tomasz Ślęzak
----------------------------	----------------------	-------------------

UZASADNIENIE

Powód P. S. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Okręgowego w (...) i Prezesa Sądu Rejonowego w B. zadośćuczynienia pieniężnego w wysokości 540.000 zł tytułem wyrządzonych krzywd moralnych oraz narażenia na straty finansowe przez wydanie „nieprawidłowej wersji uzasadnienia” od postanowienia XVIII RCa 262/13 z dnia 21 lutego 2014 r. stronie A. H. i jej pełnomocnikowi adw. M. N., gdzie za pomocą tych dokumentów doprowadzono jego zdaniem do „bezprawnego uprowadzenia małoletniego A. S. (1) za granicę” co przyczyniło się do 18 miesięcznej izolacji ojca P. S. z synem A. S. (2) (od października 2014 do 18 marca 2016), a także zadośćuczynienia pieniężnego w kwocie 500.000 zł, tytułem krzywd moralnych poprzez dyskryminację przez Sąd Okręgowy w (...) i Sąd Rejonowy w B. w wydawaniu postanowień, uzasadnień poniżających stanowisko powoda oraz możliwość uczestnictwa w życiu dziecka jako rodzica, przygotowaniu do życia dla społeczeństwa dziecka, łącznie z naruszeniem art. 33 § 1 ustawy zasadniczej.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów postępowania. Pozwany podniósł, że kwestionuje wszystkie twierdzenia i zarzuty powoda zawarte w pozwie poza wyraźnie przyznanymi. Następnie zwrócił uwagę na treść postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 18 czerwca 2013 r. (sygn.akt: IX Nsm 94/13) oraz postanowienia Sądu Okręgowego w(...) z dnia 21 lutego 2014 r. (sygn. akt: XVIII RCa 262/13). Pozwany zarzucił, że to A. H. wbrew wiążącemu i prawomocnemu postanowieniu Sądu Okręgowego w (...) z dnia 21 lutego 2014 r., sygn. akt: XVIII RCa 262/13 wywiozła małoletniego za granicę, a Skarb Państwa nie może odpowiadać za działania stron sprzeczne z wiążącą je treścią orzeczeń. Odnosząc się do kwestii rzekomo dyskryminujących i stronniczych rozstrzygnięć wydawanych przez Sąd Okręgowy w (...) oraz przez Sąd Rejonowy w B., pozwany zaprzeczył by takie miały miejsce. W jego ocenie każde rozstrzygnięcie tych Sądów, w sprawach dotyczących małoletniego były wydawane na podstawie i w granicach obowiązujących przepisów z poszanowaniem zasady równości stron. Zarzucił, że powód nie wykazał, z jakimi konkretnie orzeczeniami wiąże swoje roszczenie i w wydaniu jakiego orzeczenia miało dojść do jego dyskryminacji i pozbawienia praw.

W piśmie procesowym z dnia 31 października 2017 r. pełnomocnik powoda ustanowiony z urzędu podał, że zdaniem powoda popełnienie błędu przy sporządzaniu i doręczaniu uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego w (...) (XVIII RCa 262/13) umożliwiło A. H. i zachęciło ją do wyrobienia paszportu dla małoletniego A., a także umożliwiło jej wyjazd z małoletnim A. do N., co z kolei skutkowało pozbawieniem powoda, jako ojca małoletniego, kontaktu z jego synem przez 18 miesięcy.

Wyrokiem z dnia 28 marca 2018 r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo, odstąpił od obciążenia powoda kosztami procesu oraz przyznał od Skarbu Państwa pełnomocnikowi z urzędu kwotę 7 200 zł wraz z należnym od tej kwoty podatkiem VAT tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że A. H. i P. S. są rodzicami małoletniego A. S. (1), urodzonego dnia (...) W 2011 r., jeszcze przed urodzeniem syna, powód i A. H. zakończyli związek partnerski i odtąd żyją oddzielnie. Władza rodzicielska nad synem A., powierzona została w całości A. H.. P. S. ma ograniczoną władzę rodzicielską oraz prawo do współdecydowania o istotnych sprawach dziecka.

Postanowieniem z dnia 18 czerwca 2013 r. sygn. akt: IX Nsm 94/13, w sprawie z wniosku A. H. w udziałem P. S., Sąd Rejonowy w B. zezwolił A. H. na wyjazd małoletniego syna A. S. (1) za granicę z zamiarem stałego pobytu (pkt 1 tego postanowienia) oraz zezwolił A. H. na wystąpienie do organów paszportowych z wnioskiem o wydanie paszportu dla małoletniego A. S. (1) (punkt drugi).

Postanowieniem z dnia 3 grudnia 2013 r., w sprawie o sygn. akt: IX Nsm 626/13, Sąd Rejonowy w B. oddalił wniosek P. S. (pkt 1), oddalił wniosek uczestniczki postępowania A. H. o zasądzenie od wnioskodawcy zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego. Uzasadnienie znajdujące się w aktach sprawy różniło się częściowo pod względem użytych

sformułowań od uzasadnienia wprowadzonego do systemu informatycznego i doręczonego pierwotnie uczestnikom tego postępowania.

Postanowieniem z dnia 21 lutego 2014r. sygn. akt: XVIII RCa 262/13, Sąd Okręgowy w (...), na skutek apelacji uczestnika postępowania P. S. zmienił zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego w B., z dnia 18 czerwca 2013 r. sygn. akt: IX Nsm 94/13 w zakresie punktu 1 w ten sposób, że wniosek oddalił, a w pozostałym zakresie oddalił apelację. Projekt uzasadnienia tego postanowienia sporządzony przez asystenta sędziego został omyłkowo zamieszczony w systemie informatycznym w dniu 6 marca 2014 r. Sędzia referent sporządził uzasadnienie postanowienia, które zostało podpisane przez cały skład orzekający i wszyte do akt sprawy. Pełnomocnikom A. H. i P. S. pierwotnie został doręczony projekt uzasadnienia zamieszczonego w systemie informatycznym zamiast uzasadnienia zgodnego z rozstrzygnięciem zamieszczonym w aktach sprawy. Pełnomocnicy A. H. i P. S. zwrócili nieprawidłowe, wydrukowane z systemu uzasadnienie i na skutek zarządzenia Sądu otrzymali odpis uzasadnienia o prawidłowej treści. W dniu 25 marca 2014 r. omyłkowo zamieszczony projekt uzasadnienia został usunięty z systemu informatycznego. Nie miała miejsca jakakolwiek zmiana treści uzasadnienia orzeczenia, które znajduje się w aktach sprawy XVIII RCa 262/13.

Przed zwróceniem nieprawidłowej treści uzasadnienia, A. H. uwierzytelniła orzeczenie wraz z tym uzasadnieniem notarialnie, przed Notariuszem J. W. z Kancelarii Notarialnej w T..

A. H. wbrew wiążącemu i prawomocnemu postanowieniu Sądu Okręgowego w (...), z dnia 21 lutego 2014 r., sygn. akt XVIII RCa 262/13, udała się z małoletnim za granicę, mając świadomość, że posługuje się wersją projektu uzasadnienia, innego niżeli treść uzasadnienia znajdującego się w aktach sprawy. Treść orzeczenia, ani treść uzasadnienia Sądu Okręgowego w (...) w sprawie o sygn. akt XVIII RCa 262/13, pozostawały bez wpływu na jej świadomą decyzję o wyjeździe z synem A. do N.. W dacie wyjazdu A. H. oraz jej pełnomocnik dysponowali postanowieniem Sądu Okręgowego w (...) z dnia 21 lutego 2014 r. w sprawie o sygn. akt XVIII RCa 262/13.

Sąd Okręgowy w D. po rozpoznaniu sprawy dnia 19 sierpnia 2015 r. postanowił m.in., że A. H. zobowiązana jest sprowadzić w ciągu 14 dni od uprawomocnienia się postanowienia z powrotem do P. dziecko: A. S. (1) ur. (...), przebywającego obecnie u pozwanej (...), (...) W.. Powód w marcu 2016 r., czyli po 18 miesiącach zobaczył się z synem A..

Wiceprezes Sądu Okręgowego w K. w piśmie z dnia 13 października 2016 r. poinformowała z ubolewaniem powoda o zaistniałym stanie rzeczy wskazując, że wynikała sytuacja była następstwem błędu przy wykonywaniu czynności związanych z doręczeniem odpisu orzeczenia sądu II instancji wraz z uzasadnieniem.

Postanowieniem z dnia 30 czerwca 2016 r. Prokuratura Rejonowa w T. (sygn.. akt 1 Ds. 39/2016) umorzyła dochodzenie przeciwko A. H. podejrzanej o popełnienie przestępstwa z art. 270§1 k.k. i art. 272 kk i art. 273 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i art. 12 kk wobec tego, że podejrzana nie popełniła zarzucanego jej czynu.

W oparciu o te ustalenia Sąd Okręgowy wskazał, że ewentualnej odpowiedzialności pozwanego poszukiwać należało w ramach reżimu prawnego kształtującego odpowiedzialność deliktową sprawcy szkody (art. 417 k.c. w zw. z art. 448 k.c.). Nie było przez strony kwestionowane, że doręczono uczestnikom postępowania w sprawie o sygn. akt: XVIII RCa 262/13 projekt uzasadnienia postanowienia w z dnia 21 lutego 2014 r. wygenerowany z sytemu informatycznego sądu jednak nie jest to równoznaczne z zaistnieniem przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa w aspekcie niniejszej sprawy. Zdaniem Sądu Okręgowego brak jest związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy wydaniem pełnomocnikowi A. H. wygenerowanego z systemu, błędnego projektu uzasadnienia, a wyjazdem małoletniego A. S. (1) do N. w maju 2014 r. na okres ponad 18 miesięcy, w czasie których kontakt powoda z synem został tymczasowo zerwany. Sąd Okręgowy zauważył, że A. H. i P. S. wraz z pełnomocnikami byli obecni na rozprawie apelacyjnej przez Sądem Okręgowym w (...) z dnia 21 lutego 2014 r. w czasie której zapadło sporne postanowienie. Po zamknięciu tej rozprawy Sąd wydał postanowienie o treści wskazującej na brak zgody na wyjazd matki z małoletnim A. za granicę, uznając tym zakresie apelację P. S. za uzasadnioną. Sąd ten w obecności uczestników podał ustne, zasadnicze motywy powyższego rozstrzygnięcia, które znalazły następnie odzwierciedlenie w treści uzasadnienia, znajdującego się w aktach sprawy. Sąd Okręgowy podkreślił, że nie miała miejsca jakakolwiek zmiana

treści uzasadnienia orzeczenia, które znajduje się w aktach sprawy XVIII RCa 262/13. Jednocześnie z zeznań świadka A. H. oraz z pozostałego materiału dowodowego wynika, że ona wraz z pełnomocnikiem, od razu po otrzymaniu pierwotnej wersji uzasadnienia zorientowali się co do faktu odbiegającej od ustnych motywów treści i powiadomili Sąd, co więcej jeszcze przez wyjazd A. H. z małoletnim A. za granicę, wydano zarządzenie w sprawie doręczenia uczestnikom prawidłowego uzasadnienia postanowienia. Co istotne, A. H. w trakcie zeznań podała, że w chwili wyjazdu była w pełni świadoma, co do zaistniałej przy adresowaniu korespondencji pomyłki i że pozostawało to bez wpływu na jej decyzję o wyjeździe. Tym samym, zdaniem Sądu pierwszej instancji to nie działanie organów wymiaru sprawiedliwości spowodowało, że małoletni A. opuścił granice kraju, lecz działanie jego matki A. H.. Nadto wskazać należy, iż było to możliwe wobec istniejącej Strefy S., czyli obszaru, w którym funkcjonuje swoboda przemieszczania się i nie obowiązuje kontrola na granicach wewnętrznych państw. Również przedłużająca się procedura przed Sądem Okręgowym w D. wynikała przede wszystkim z drogi odwoławczej, z której skorzystała A. H.. Sąd Okręgowy podkreślił również, że nie mają mocy wiążącej ani poglądy prawne wyrażone w uzasadnieniu orzeczenia, ani motywy i ustalenia faktyczne zawarte w uzasadnieniu. Wskazał również, że z wiarygodnych zeznań powoda wynika, iż 18 miesięczna przerwa w kontaktach z synem, nie wpłynęła ujemnie na ich wzajemne relacje, jako że małoletni A. na widok ojca zareagował pozytywnie, był radosny i skłonny do zabawy z powodem.

Poza tym Sąd Okręgowy podniósł, że powód nie udowodnił, wywodów wyrażonych w pozwie co do tego, iż Sąd Rejonowy w B. oraz Sąd Okręgowy w (...) opierały się, we wskazanych postępowaniach wyłącznie na stronniczości, błędnym materiale dowodowym, przekreślały fakty, a postanowienia nie przewidywały by on jako ojciec miał możliwość uczestniczenia w życiu swojego syna (brak możliwości opieki, normalnych kontaktów, ingerowania w zdrowie i rozwój dziecka), łamały prawa konstytucyjne, naruszały zasadę równego traktowania, ochrony godności, prawa do bezstronnego sądu oraz ochronę zdrowia i rozwoju dziecka.

W apelacji od tego wyroku powód, zaskarżając go w zakresie oddalenia powództwa i kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, zarzucił:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

- art. 417 k.c. poprzez jego niezastosowanie wskutek przyjęcia, że doręczenie wadliwego uzasadnienia nie było działaniem niezgodnym z prawem;

- art. 6 k.c. w zw. z art. 417 k.c. poprzez ich niezastosowanie w sytuacji gdy fakt popełnienia błędu w doręczeniu uzasadnienia postanowienia był bezsporny, został stwierdzony również przez wiceprezesa Sądu Okręgowego w K., która poinformowała powoda z ubolewaniem o zaistniałym stanie rzeczy i przyjęty przez Sąd orzekający;

2) naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, a to:

- art. 227 k.p.c. poprzez pominięcie wniosku dowodowego o zwrócenie się przez Sąd do Ministerstwa Sprawiedliwości o udostępnienie akt sprawy z wniosku P. S. złożonego na podstawie Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę, podczas gdy przeprowadzenie dowodu z w/w akt sprawy mogło mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy;

- art. 227 k.p.c. wskutek nie odniesienia się do twierdzeń i dowodów zaoferowanych przez powoda, a świadczących o tym, że Sąd Rejonowy w B. dyskryminował powoda jako ojca oraz poniżał jego stanowisko i możliwości jego uczestniczenia w życiu dziecka, czemu dał wyraz m. in. przesyłając powodowi obarczone poważnymi wadami uzasadnienie postanowienia z dnia 3 grudnia 2013 r., sygn. akt: IX Nsm 626/13;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną a nie swobodną ocenę dowodów, skutkującą przyjęciem przez Sąd I instancji, że wydanie przez Sąd wadliwego uzasadnienia postanowienia i doręczenie takiego uzasadnienia A. H. nie było równoznaczne z tym, że zaistniały przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa w aspekcie niniejszej sprawy, podczas gdy tego rodzaju uchybienie Sądu w sposób oczywisty miało wpływ, a co najmniej umożliwiło i zachęciło A. H. do wyrobienia paszportu małoletniemu A. S. (2) i wyjechaniu z nim poza granice

Rzeczypospolitej Polskiej, wbrew sentencji postanowienia Sądu Okręgowego w (...) z dnia 21 lutego 2014 r., sygn. akt: XVIII RCa 262/13;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów, niezgodną z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, polegającą na uznaniu za wiarygodne zeznań świadka A. H., że była ona w chwili wyjazdu z dzieckiem świadoma zaistniałej przy adresowaniu korespondencji pomyłki lecz pozostawało to bez wpływu na jej decyzję o wyjeździe z dzieckiem za granicę, pomimo że A. H. w toku postępowania prowadzonego w Niemczech w trybie konwencji haskiej powoływała się na treść owego wadliwego uzasadnienia postanowienia w celu uzasadnienia podjętej przez nią decyzji, co wynika wprost z treści uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego w D. oraz uzasadnienia postanowienia Sądu Krajowego w D.;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną a nie swobodną ocenę dowodów, niezgodną z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, polegającą na przyjęciu przez Sąd, że to nie działanie organów wymiaru sprawiedliwości spowodowało, że małoletni A. S. (1) opuścił granice kraju, lecz spowodowane to było działaniem jego matki A. H., przy czym wskazać należy, że gdyby A. H. nie otrzymała wadliwego uzasadnienia postanowienia, to mogłaby ona nie podjąć takiej decyzji;

- art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 365 k.p.c. poprzez dowolną a nie swobodną ocenę dowodów, niezgodną z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, polegającą na przyjęciu przez Sąd, że wiążąca jest jedynie sentencja orzeczenia, a nie poglądy prawne wyrażonych w jego uzasadnieniu, choć oczywistym jest, że uzasadnienie orzeczenia ma za zadanie kształtować świadomość prawną stron sensu largo, a nie tylko pod kątem jej możliwości procesowych w postępowaniu apelacyjnym;

W oparciu o te zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości.

Ponadto powód, w przedmiocie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie: § 2 pkt 7 w zw. z § 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych poprzez ich błędne zastosowanie podczas gdy podstawą do przyznania pełnomocnikowi powoda kosztów pomocy prawnej udzielonej z było Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015, poz. 1800); § 3 w/w Rozporządzenia dotyczy spraw rozpoznawanych w postępowaniu upominawczym, elektronicznym postępowaniu upominawczym, postępowaniu nakazowym oraz europejskim postępowaniu nakazowym, a niniejsza sprawa nie podlegała rozpoznaniu żadnym z w/w w postępowaniu; § 2 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015, poz. 1800) poprzez jego niezastosowanie i przyznanie pełnomocnikowi powoda kwotę 7.200 zł tytułem pomocy prawnej udzielonej z urzędu podczas gdy zgodnie z treścią tego Rozporządzenia, obowiązującej w dacie wniesienia powództwa (13 września 2016 r.), stawka minimalna przy wartości przedmiotu sprawy powyżej 200.000 zł wynosiła 14.400 zł.

Powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt 3 poprzez przyznanie pełnomocnikowi z urzędu kwoty 14.400 zł wraz z należnym podatkiem VAT tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Ponadto wniósł o przyznanie kosztów pomocy udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja w zakresie w jakim dotyczy kosztów nieopłaconej pomocy prawnej w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji podlegała odrzuceniu. Sąd Okręgowy w punkcie trzecim wyroku przyznał pełnomocnikowi z urzędu kwotę 7 200 zł wraz z należnym od tej kwoty podatkiem VAT tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu na podstawie § 2 pkt 7 w zw. z § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Mając to na uwadze powód P. S., w imieniu którego apelacja została wniesiona, nie miał legitymacji do zaskarżenia powyższego postanowienia, gdyż Sąd Okręgowy orzekł w nim jedynie

o kosztach postępowania należnych pełnomocnikowi z urzędu. Wskazany punkt nie odnosi się natomiast do kosztów postępowania poniesionych przez skarżącego. Legitymację do zaskarżenia tego orzeczenia posiadał zatem tylko pełnomocnik z urzędu, który nie wniósł zażalenia. I nawet przyjmując, że apelacja stanowi zaskarżenie orzeczenia przez adwokata z urzędu i potraktować ją w tej części jako jego zażalenie, stwierdzić należy że zostało ono wniesione po terminie (art. 394 § 2 k.p.c.) W tej części zatem, z wymienionych przyczyn, apelacja, na podstawie art. 370 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., została odrzucona.

W zasadniczej części apelacja natomiast nie zasługiwała na uwzględnienie.

Odnosząc się do jej zarzutów należy wskazać, iż Sąd Okręgowy wbrew opinii strony powodowej dokonał w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy prawidłowych ustaleń w zakresie stanu faktycznego i wyciągnął z tych ustaleń słuszne wnioski, bez naruszania zasady swobodnej oceny dowodów zawartej w art. 233 § 1 k.p.c. oraz wyjaśnił wszystkie okoliczności mające wpływ na rozstrzygnięcie. Dokonane w ten sposób ustalenia faktyczne Sąd Apelacyjny aprobuje, przyjmując za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Za niesłuszne uznać należało zarzuty apelacyjne opierające się na nieprawidłowej ocenie materiału dowodowego przez Sąd Okręgowy, a także pominięciu części przeprowadzonych dowodów. Strona skarżąca w treści wniesionego środka odwoławczego wielokrotnie odnosiła się w sposób negatywny do dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny dowodów oraz pominięcia okoliczności, które winny mieć priorytetowe znaczenie, przemawiające za rozstrzygnięciem sprawy na korzyść powoda. W oparciu o art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności. Ponadto podkreślenia wymaga również okoliczność, iż ramy swobodnej oceny dowodów muszą być zakreślone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Zdaniem Sądu Apelacyjnego ocenę materiału dowodowego zebranego w sprawie przez sąd pierwszej instancji, uznać należało za prawidłową i rzetelną. Zwrócić uwagę należy również, że sama subiektywna ocena i odczucia strony skarżącej w odniesieniu do rozstrzygnięcia dokonanego przez Sąd pierwszej instancji nie dają jej podstawy do negacji zapadłego w sprawie orzeczenia poprzez wskazywanie uchybień natury proceduralnej, w tym niewłaściwej oceny lub pominięcia określonych dowodów, której miałby dopuścić się Sąd Okręgowy. Tym samym skuteczne postawienie zarzutu naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów wymaga wykazania, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem może być jedynie przeciwstawione uprawnieniu Sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie o innej niż przyjął Sąd wadze poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie.

W tej sprawie zaakcentować należy, że strona skarżąca nie przedstawiła argumentów, mających przemawiać za tym, iż orzeczenie Sądu pierwszej instancji opiera się na dowolności sędziowskiej oceny zebranych w sprawie dowodów i z tego też względu winno być uznane za niedopuszczalne. Należy zgodzić się z twierdzeniem Sądu Okręgowego, że A. H. w chwili wyjazdu była w pełni świadoma, co do zaistniałej przy adresowaniu korespondencji pomyłki i że pozostawało to bez wpływu na jej decyzję o wyjeździe. Sam wyjazd A. H. z małoletnim był wobec istniejącej Strefy S., czyli obszaru, w którym funkcjonuje swoboda przemieszczania się i nie obowiązuje kontrola na granicach wewnętrznych państw możliwy bez przeszkód. Matka dziecka zatem, mogła przekroczyć granice Rzeczypospolitej Polskiej wraz z dzieckiem z pominięciem kontroli granicznej. Samo otrzymanie przez nią błędnego uzasadnienia nie ułatwiło jej wyjazdu z kraju i nie miało wpływu na podjęcie przez nią decyzji w tym zakresie zwłaszcza, że była świadoma treści orzeczenia Sądu Okręgowego zmieniającego orzeczenie Sądu Rejonowego i oddalające jej wniosek. Powoływanie się przez A. H. przed Sądem Okręgowym w D. na treść uzasadnienia nie miała znaczenia, bowiem była to przyjęta przez nią linia obrony, która nie miała oparcia w rzeczywistości i nie odniosła zamierzonego przez nią skutku. Należy jeszcze raz podkreślić, że matka dziecka była w pełni świadoma, iż Sąd Okręgowy nie wyraził zgody na jej wyjazd z małoletnim na terytorium N..

Na aprobatę nie zasługuje również zarzut naruszenia prawa procesowego, a to art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 365 k.p.c. poprzez dowolną a nie swobodną ocenę dowodów, niezgodną z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, polegającą na przyjęciu przez Sąd, że wiążąca jest jedynie sentencja orzeczenia, a nie poglądy prawne wyrażonych w jego uzasadnieniu. W tym miejscu należy wskazać, że dokonanie oceny materiału dowodowego nie ma znaczenia dla ustalenia, czy Sąd jest związany również treścią uzasadnienia. Należy podnieść, że wynikająca z art. 365 § 1 k.p.c. moc wiążąca orzeczenia dotyczy związania sentencją, a nie uzasadnieniem orzeczenia innego sądu, czyli przesłankami faktycznymi i prawnymi przyjętymi za jego podstawę, gdyż zakresem prawomocności materialnej jest objęty tylko ostateczny wynik rozstrzygnięcia, a nie jego przesłanki. Ponadto w niniejszej sprawie wskazany projekt uzasadnienia został wysłany stronom omyłkowo. Strony po jego otrzymaniu zwróciły to uzasadnienie.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia prawa materialnego, art. 417 § 1 k.c., należy wskazać, że stosownie do tego uregulowania za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. W tym zakresie jednak konieczną przesłanką skutecznego dochodzenia odszkodowania jest bezprawność działania przy wykonywaniu władzy publicznej, którą w tych realiach, jak prawidłowo ocenił to Sąd Okręgowy, należy wyklądać ściśle, jako naruszenie zakazów lub nakazów wynikających z normy prawnej. Bezspornym jest, że Sąd Okręgowy w (...) dopuścił się błędu podczas doręczenia nieprawidłowej wersji uzasadnienia postanowienia. Należy jednak mieć na uwadze, że powód na żadnym etapie postępowania nie udowodnił, iż wskazane działanie Sądu spowodowało wyjazd matki dziecka wraz z małoletnim do N., bowiem z wiarygodnych zeznań świadka wynika, że przesłanie błędnego uzasadnienia nie miało żadnego znaczenia dla podjęcia przez nią decyzji o wyjeździe. A. H. miała świadomość, że Sąd Okręgowy w (...) oddalił jej wniosek, gdyż była obecna na rozprawie apelacyjnej, zaś po zamknięciu tej rozprawy Sąd wydał postanowieniem o treści wskazującej na brak zgody na wyjazd matki z małoletnim A. za granicę. Sąd Okręgowy słusznie wskazał, że to nie działanie organów wymiaru sprawiedliwości spowodowało, że małoletni A. opuścił granice kraju, lecz działanie jego matki A. H.. Również przedłużająca się procedura przed Sądem Okręgowym w D. wynikała przede wszystkim z drogi odwoławczej, z której skorzystała A. H.. Należy podkreślić, że pomimo błędnego działania Sądu Okręgowego w (...) w zakresie przesłania nieprawidłowego uzasadnienia brak jest podstaw do przyjęcia, że między działaniem Sądu, a wyjazdem dziecka za granicę zachodzi związek przyczynowo-skutkowy.

Sąd Okręgowy również słusznie wskazał, że powód nie udowodnił, twierdzeń wyrażonych w pozwie co do tego, iż Sąd Rejonowy w B. oraz Sąd Okręgowy w Katowicach opierały się, we wskazanych postępowaniach wyłącznie na stronniczości, błędnym materiale dowodowym, przekręcały fakty, a postanowienia nie przewidywały by powód jako ojciec miał możliwość uczestniczenia w życiu swojego syna (brak możliwości opieki, normalnych kontaktów, ingerowania w zdrowie i rozwój dziecka), łamały prawa konstytucyjne, naruszały zasadę równego traktowania, ochrony godności, prawa do bezstronnego Sądu oraz ochronę zdrowia i rozwoju dziecka. Należy bowiem wskazać, że Sąd Okręgowy w (...) w odniesieniu do postępowania na którym skupiły się zarzuty powoda wydał rozstrzygnięcie dotyczące zgody na wyjazd na stałe dziecka za granicę zgodne z wnioskami powoda, a zatem brak jest podstaw do przyjęcia, iż skarżący w postępowaniu przed tym Sądem był dyskryminowany. Fakt przesłania nieprawidłowego uzasadnienia, które zostało przez Sąd skorygowane nie może stanowić o dyskryminacji powoda.

Z tych względów Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację, nie obciążając powoda kosztami postępowania apelacyjnego i orzekł o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym. Gdy chodzi o nieobciążenie powoda kosztami postępowania apelacyjnego zastosowanie znalazł art. 102 k.p.c., który wyraża zasadę słuszności przy orzekaniu o kosztach. W okolicznościach tej sprawy zasada ta w ocenie Sądu Apelacyjnego powinna mieć zastosowanie. Powód bowiem jest w trudnej sytuacji materialnej, co skutkowało zwolnieniem go od ponoszenia kosztów sądowych, ponadto jest subiektywnie przekonany o zasadności swoich roszczeń, a przekonanie to opiera na niewątpliwie wykazanym fakcie doręczenia jego przeciwnicze procesowej niewłaściwego uzasadnienia sądu, i choć jego powództwo i apelacja zostały oddalone z przyczyn wyżej podanych, to owo subiektywne przekonanie oraz sytuacja materialna powoda stanowią przesłanki do zastosowania w sprawie art. 102 k.p.c.

SSO Katarzyna Żymelka SSA Anna Bohdziewicz SSA Tomasz Ślęzak